

چستا

سیاسی، اجتماعی، علمی، ادبی، هنری

سال دوازدهم شماره ۸ و ۹

ماهانه ۱۶۰ صفحه، ۲۸۰۰ ریال

اردیبهشت و خرداد ۷۴ ۱۱۸ و ۱۱۹

● به یاد محمد زُهری (شعرهایی از محمد زُهری و مقاله‌هایی از فریدون مشیری، جمال میرصادقی، کامیار عابدی، فرهاد عرفانی و چند شعر) ● بازتاب کار در آثار عطار ● امشاسپندان از دیدگاه زرتشت و آیین زرتشتی ● زمینه‌های پیدایش ادبیات داستانی جدید در ایران ● آفریقای جنوبی در یک نگاه ● کنکاشی در نظریه‌های سرگئی آیزنشتاین معمار بزرگ سینما ● داستان، شعر، نقد کتاب و ...



آفریقای جنوبی در یک نگاه

- آفریقای جنوبی با جمعیتی نزدیک به ۴۰ میلیون نفر و مساحتی حدود ۱,۲۲۱,۰۳۸ کیلومتر مربع در جنوب قاره آفریقا و در کنار اقیانوس اطلس و هند قرار گرفته است. هشتاد و چهار سال پیش آفریقای جنوبی استقلال خود را از حاکمیت انگلستان کسب کرد. از آن زمان اساس حکومت این کشور بر مبنای آپارتاید و حاکمیت اقلیت سفیدپوست بر اکثریت سیاهپوست، بنا شد. آفریقای جنوبی در سال ۱۹۴۵ به عضویت سازمان ملل متحد درآمد. از کل جمعیت این کشور، ۳۰ میلیون نفر را سیاهپوستان، ۷ میلیون نفر اروپایی سفیدپوست (که از هلند، فرانسه، انگلیس، و سایر کشورهای اروپایی مهاجرت کرده‌اند)، و بقیه را از نژادهای دیگر تشکیل می‌دهند. آفریقای جنوبی با درآمد سرانه ۲۵۶۰ دلار و رشد اقتصادی حدود ۳/۲ درصد، در مقایسه با سایر کشورهای آفریقایی از وضعیت اقتصادی نسبتاً خوبی برخوردار بود، ولی توزیع ثروت به طور ناعادلانه و به نفع اکثریت سفیدپوست بود. سیاست تبعیض نژادی از نیمه‌های قرن هفدهم - همگام با آغاز استعمار اروپائیان در آفریقای جنوبی - آغاز شد. اما این سیاست به طور رسمی از ۱۹۴۸ توسط «حزب ملی آفریقای جنوبی» اعمال شد. براساس این سیاست تبعیض نژادی، که به عنوان تنها ضامن حفظ تمدن سفید در آفریقا مطرح می‌شد، سیاهان قانوناً از حق داشتن قدرت سیاسی محروم شدند، حقوق سیاسی، حق نقل مکان، اختیار انتخاب مسکن، مالکیت، دین، اختیار انتخاب شغل و ازدواج با غیر سفیدها محدود شد. مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۵۲ به موضوع آپارتاید توجه و آنرا خطری برای صلح و آرامش و حقوق بشر محسوب کرد. اما به واسطه وجود سرمایه‌گذاری‌های کلان شرکت‌های بزرگ غربی

در معادن غنی طلا و الماس و اورانیوم آفریقای جنوبی، و نیز به دلیل اتخاذ سیاست‌های ضد آزادیخواهانه دولت آفریقای جنوبی و دنبال کردن سیاست بی‌ثبات‌سازی کشورهای آنگولا و موزامبیک هم‌پیمانان اصلی اتحاد شوروی در جنوب آفریقا از سوی این دولت، ... حکومت آپارتاید آفریقای جنوبی از سوی آمریکا و دیگر کشورهای غرب مورد حمایت قرار گرفت.

«کنگره ملی آفریقا» قدیمی‌ترین سازمان سیاسی غیرسفید در آفریقای جنوبی است که در سال ۱۹۱۲ تأسیس و در سال ۱۹۶۰ توسط حکومت نژادپرست غیرقانونی اعلام شد. در سال ۱۹۶۰، پس از آنکه پلیس رژیم نژادپرست آفریقای جنوبی در منطقه سیاهپوست‌نشین «شارپ ویل»، ۶۹ تن از سیاهان را به قتل رساند، نلسون ماندلا شاخه نظامی کنگره ملی آفریقا را پایه‌ریزی کرد و به دنبال آن یک رشته هجوم‌های سازمان یافته علیه مراکز نیروهای پلیس و انتظامی رژیم آپارتاید انجام داد. وی در ۱۹۶۲ دستگیر و به حبس ابد محکوم شد. کنگره ملی آفریقا که تحت تعقیب شدید دولت پرتوریا قرار گرفته بود، مرکز خود را به «زامبیا» انتقال داد. در دوران جنگ سرد، آفریقای جنوبی به دلیل پیروی از نظام آپارتاید جایگاه مناسبی در بین کشورهای جهان و نهادهای بین‌المللی نداشت.

به دنبال بروز دگرگونی‌های عمیق در سطح جهانی که با ظهور «پروستریکا» در اتحاد شوروی دگرگونی‌های بنیادین در بسیاری از کشورهای موسوم به «سوسیالیسم واقعاً موجود» همزمان بود، دگرگونی‌های مثبتی از زمستان ۱۹۸۸ با روی کار آمدن «دی کلرک» به عنوان ریاست جمهوری آفریقای جنوبی در این کشور آغاز شد. وی در سال ۱۹۸۹ مقررات جدایی سیاهان از سفیدپوستان را لغو کرد، برای اولین بار در طول چند دهه گذشته سخن از آراء مساوی برای سفیدپوست و سیاهپوست در این کشور به میان آورد، و نلسون ماندلا را از زندان آزاد کرد. پس از خاتمه جنگ سرد در سطح جهان، و با تشدید مبارزه مستمر گروه‌های ضد آپارتاید در کشور، و گسترش دامنه حمایت‌های بین‌المللی از این مبارزه، سیاست‌گذاران آفریقای جنوبی وادار به پذیرش نوعی مذاکره با مخالفین جهت رسیدن به یک فرمول مشترک و قابل قبول برای ایجاد صلح دائمی شدند و استقلال نامیبیا را پذیرفتند. ملاقات نلسون ماندلا و فریدریک دی کلرک با کلینتون رئیس جمهور آمریکا در واشنگتن، گام مهمی بود که به دولت آمریکا اختیار و مسئولیت بیشتری در

تشویق و جلب کشورهای صنعتی پرقدرت جهان برای مشارکت بیشتر در روند تحولات دموکراتیک آفریقای جنوبی داد. به دنبال دگرگونی‌های اساسی در جامعه آفریقای جنوبی و ایجاد شرایط باز و دموکراتیک در کشور، از ۲۶ تا ۲۹ آوریل ۱۹۹۴ انتخابات واقعاً آزاد و دموکراتیک برای تعیین ریاست جمهوری آفریقای جنوبی، برگزار شد که در طی آن، کنگره ملی آفریقا به رهبری نلسون ماندلا با ۵۷/۴ درصد آراء در مقابل حزب ملی آفریقا به رهبری فریدریک دی کلرک با ۲۶/۶ درصد آراء به پیروزی رسید. نلسون ماندلا که با اکثریت قاطعی به پیروزی رسیده بود، در نخستین پارلمان پس از دوران تبعیض نژادی آفریقای جنوبی و پس از ادای سوگند در برابر رئیس دیوان‌های کشور، زمان امور را به دست گرفت. براساس قوانین حاکم، آفریقای جنوبی دارای یک مجمع عمومی ۴۰۰ نفری خواهد بود که ۲۰۰ نفر از آنان از طریق انتخابات سراسری و ۲۰۰ نفر دیگر از نمایندگان منتخب ۹ ایالت خواهند بود. مجمع عمومی و مجلس سنای ۹۰ نفری این کشور، توأماً تشکیل یک جمهوری را خواهند داد که قانون اساسی دائمی آفریقای جنوبی را تدوین خواهند کرد. در چنین شرایطی، نیروهای مقاوم طرفدار رشد و پیشرفت همه‌جانبه و تأمین دموکراسی در جامعه، مصمم هستند تا با وحدت عمل و اراده آهنین برای تحقق اهداف مردم پیکار خود را تشدید کنند.

از آنجا که آشنایی با اهداف و برنامه «کنگره ملی آفریقای جنوبی»، برای ارتقاء سطح بینش سیاسی و کسب تجربه سالم در روند پراتیک اجتماعی مؤثر و یاری‌دهنده است، لذا در زیر متن کامل برنامه سازمانی کنگره ملی آفریقای جنوبی (مصوب ۱۹۵۶) تحت نام «منشور آزادی» ارائه می‌شود:

منشور آزادی

سه هزار نماینده شرکت‌کننده در کنگره خلق، که در روزهای ۲۶-۲۵ ژوئن ۱۹۵۵ در شهر کیپ‌تاون در نزدیکی ژوهانسبورگ برگزار شد، سند زیرین را به اتفاق آراء

- 1- Kiptown
- 2- Johannesburg

به تصویب رساندند. این کنگره متشکل بود از نمایندگان کنگره ملی آفریقا، کنگره هندیان آفریقای جنوبی، سازمان مردم رنگین پوست و کنگره دموکرات‌ها. در اوایل سال ۱۹۵۶ در یکی از کنفرانس‌های فوق‌العاده کنگره ملی آفریقا، منشور آزادی رسماً به عنوان برنامه سازمانی کنگره به تصویب رسید.

مقدمه

ما مردم آفریقای جنوبی به جهانیان اعلام می‌داریم که:

- آفریقای جنوبی به کسانی تعلق دارد که در آن زندگی می‌کنند، خواه سیاه‌پوست باشند، خواه سفیدپوست، و هیچ دولتی حق ندارد ادعا کند که حکومت حق قانونی ماست مگر آنکه با اتکاء به ارادهٔ خلق به قدرت رسیده باشد.
- نظامی مبتنی برستم و تبعیض، مردم کشور ما را از حق مسلم خود برسرزمین خویش، آزادی و صلح محروم کرده است.
- میهن ما هرگز رنگ آزادی و سعادت را نخواهد دید مگر آنکه مردم ما در فضائی برادرانه زندگی کنند و از حقوق و امکانات برابر بهره‌مند شوند.
- تنها نظامی دموکراتیک و متکی به اراده تمامی خلق قادر است حق طبیعی یکایک مردم را صرف‌نظر از رنگ پوست، نژاد، جنسیت و اعتقادهای آنها پاس بدارد.

- بنابراین، ما مردم آفریقای جنوبی، سیاهان و سفیدها - مردمی برابر، هم‌میهن و برادر - این منشور آزادی را به تصویب می‌رسانیم، و عهد می‌بندیم که برای تحقق دگرگونی‌های دموکراتیکی که در این منشور آمده است، دوشادوش یکدیگر پیکار کنیم بی‌آنکه ذره‌ای در توان و عزم راسخ ما خللی وارد آید.

- مردم باید حکومت کنند!

- هر مرد و زنی حق دارد رأی بدهد و کاندید نمایندگی مجامع قانونگذاری شود.
- همه مردم حق دارند که در ادارهٔ امور کشور مشارکت کنند.
- حقوق قانونی مردم، صرف‌نظر از نژاد، جنس یا رنگ پوست باید برابر باشد.
- همهٔ نهادهای حاکمیت اقلیت سفیدپوست، هیئت‌های مشورتی، مجامع رسمی و مقام‌های دولتی، باید جای خود را به نهادهای دموکراتیک حکومت ملی

واگذار کنند.

همه گروه‌های ملی و قومی باید حقوق یکسان داشته باشند!
- نهادهای حکومتی، قضائی و آموزشی کشور باید برای تمامی گروه‌های قومی و نژادی حقوقی برابر قایل شوند؛
- همه مردم به یکسان حق دارند که به زبان مادری خود سخن بگویند و فرهنگ و رسوم ملی خود را غنا بخشند؛
- قوانین کشور باید از همه گروه‌های ملی و قومی در برابر تبعیض نژادی و تحقیر غرور ملی آنان حمایت کنند؛
- تبلیغ و دامن زدن به تبعیض و بی‌احترامی نژادی و ملی باید جرم کیفری محسوب شود. همه قوانین و روش‌های آپارتاید باید ملغی شود.

مردم باید در ثروت ملی میهن خویش سهیم باشند!
- ثروت ملی کشور ما، سهم و میراث همه ملت آفریقایی جنوبی، باید به مردم بازگردانده شود.
- ثروت‌های معدنی زیرخاک، بانک‌ها و صنایع انحصاری، باید به مالکیت جمعی همه مردم منتقل شود.

- تمامی صنایع دیگر و تجارت کشور باید در جهت کمک به رفاه مردم هدایت شوند. همه مردم باید آزاد باشند تا بتوانند در هر محلی که بخواهند تجارت کنند، تولید کنند و در انتخاب نوع تجارت، حرفه و فن از حقوق مساوی برخوردار باشند.

زمین در تملک مشترک کسانی خواهد بود که روی آن کار می‌کنند.
- محدودیت‌های مالکیت زمین براساس قوانین تبعیض نژادی باید پایان داده شود. و همه زمین‌ها به آنان که روی آن کار می‌کنند بازگردانده شود تا قحطی بی‌زمینی از بین برود.
- دولت با در اختیار گذاشتن ابزار و وسایل لازم برای کشاورزی، بذر، تراکتور و سدها به دهقانان کمک کند تا زمین بارور شود و به کشت‌کاران یاری رسد.
- آزادی عمل برای همه کسانی که روی زمین کار می‌کنند تضمین شود.

- همه مردم باید این حق را داشته باشند که محل کار خود را داوطلبانه انتخاب کنند و احشام آنها نباید غارت شود و کار اجباری و زندان‌های مزارع باید از بین برود.

باید همه در برابر قانون از حقوق مساوی برخوردار باشند!
- هیچکس نباید بدون محاکمه عادلانه زندانی و تبعید و یا آزادی وی محدود شود.

- هیچکس نباید به دستور مقام‌های حکومتی محکوم شود.
- دادگاه‌ها نمایندگان تمامی مردم خواهند بود.
- حبس و زندان تنها برای جرایم جدی علیه مردم خواهد بود و هدف آن بازسازی اندیشه و دانش خواهد بود نه انتقام.
- ورود به نیروهای پلیس و ارتش باید براساس اصول برابری برای همگان مجاز باشد و این نیروها باید محافظان و یاری‌دهندگان مردم باشند.
- تمامی قوانینی که براساس نژاد، رنگ پوست یا عقاید، تبعیض قابل می‌شوند باید ملغی شوند.

باید همه مردم از حقوق انسانی مساوی بهره‌مند شوند!
- قانون باید، حق سخن گفتن، سازماندهی، گردهمایی، چاپ و نشر، موعظه، عبادت و تحصیل دانش کودکان را برای همه ضمانت کند.
- زندگی خصوصی افراد باید توسط قانون از هجوم و دستبرد پلیس در امان باشد.
- همه باید آزاد باشند تا بدون محدودیت از مناطق روستایی به شهرها، از استانی به استان دیگر و از آفریقای جنوبی به کشورهای دیگر سفر کنند.
- قوانین محدودکننده عبور رنگین پوستان، اجازه‌نامه‌ها و همه قوانین دیگری که این آزادی‌ها را در بند بکشد باید ملغی شوند.

کار و امنیت برای همه به وجود آید!
- تمامی کسانی که کار می‌کنند آزاد خواهند بود تا اتحادیه‌های کارگری تشکیل

دهند.

- رهبران خود را انتخاب و برای تعیین دستمزد خود با کارفرمایان مذاکره کنند.
- دولت باید حق و وظیفه همگان برای کارکردن و بهره‌مندی کامل از بیمه بیکاری را به رسمیت بشناسد.

- مردان و زنان تمامی نژادها باید در مقابل کاری مساوی دستمزد مساوی دریافت کنند.

- باید چهل ساعت کار در هفته برقرار شود و حداقل دستمزد عمومی، مرخصی با حقوق سالانه، مرخصی استعلاجی برای همه کارگران و مرخصی زایمان با استفاده از حقوق کامل برای همه مادران کارگر به وجود آید.

- معدنچیان، خدمه منزل، کارگران کشاورزی و مددکاران اجتماعی حقوقی برابر با دیگر کسانی که کار می‌کنند خواهند داشت.

- کار کودکان، کار اردوگاهی، شیوه تحویل مواد غذایی به کارگران در مقابل بخشی از دستمزد، و استخدام قراردادی باید ملغی شود.

دروازه‌های دانش و فرهنگ باید باز شوند!

- حکومت باید استعداد ملی را برای شکوفایی زندگی فرهنگی کشف، توسعه

دهد و تشویق کند.

- تمامی ذخایر فرهنگی بشر باید از طریق رد و بدل کردن کتب، عقیده‌ها و ارتباط با سرزمین‌های دیگر در اختیار همگان قرار گیرد.

- هدف آموزش دانش باید این باشد که به جوانان بیاموزد تا مردم و فرهنگ خود را دوست بدارند و برادری افراد انسانی و صلح و آزادی را محترم بشمارند.

- آموزش باید رایگان، اجباری و همگانی باشد و به یکسان در اختیار کودکان قرار گیرد.

- آموزش عالی و کارآموزی فنی باید از طریق وام‌های دولتی و بورس‌های تحصیلی به نسبت شایستگی در اختیار همگان قرار گیرد.

- بیسوادی بزرگسالان با برنامه‌ریزی آموزشی توسط دولت پایان داده شود. معلم‌ها از همه حقوق دیگر شهروندان برخوردار باشند. مانع ایجاد شده بر مبنای رنگ پوست در زندگی فرهنگی، در ورزش و در آموزشی ملغی شود.

مسکن، امنیت و آسایش باید به وجود آید

- باید تمام مردم حق زندگی در جایی که انتخاب می کنند داشته باشند. به نحو شایسته اسکان یابند و خانواده خود را در آسایش و امنیت اداره کنند و فرزندان خود را بزرگ کنند.

- فضاهای مسکونی بلااستفاده در اختیار مردم قرار بگیرد؛ اجاره ها و قیمت ها پایین بیاید و غذای فراوان در اختیار همه قرار گیرد. هیچکس نباید گرسنه بماند.
- برنامه پیشگیری از امراض توسط دولت اجرا شود؛ مراقبت های پزشکی رایگان و امکان استفاده بیمارستانی برای همگان با توجه مخصوص به مادران و کودکان فراهم شود.

- محله های فقیرنشین باید از میان برداشته شود و شهرک های جدید ساخته شود که دارای وسایل نقلیه عمومی، خیابان ها، چراغ، زمین های بازی، شیرخوارگاه و اماکن اجتماعی باشند.

- سالخوردگان، یتیم ها، معلولین و بیماران باید توسط دولت نگهداری شوند.
- استراحت، تفریح، باید حق همگان باشد.
- مناطق ممنوعه نرده کشی شده و محله اقلیت ها باید ملغی شود و قوانینی که باعث ازهم پاشیدن شدن خانواده می شود باید از بین برود.

صلح و دوستی باید برقرار باشد.

- آفریقای جنوبی یک دولت کاملاً مستقل خواهد شد که به حقوق و خودمختاری کلیه ملل احترام می گذارد.

- باید آفریقای جنوبی برای ابقاء صلح جهانی و حل و فصل کلیه اختلافات بین المللی از طریق مذاکره و نه جنگ همت بگمارد.

- صلح و دوستی میان مردم ما از طریق رعایت حقوق، رفاه و وضع قانونی مساوی برای همه برقرار و تثبیت خواهد شد.

- همه مردم تحت الحمایه از باسوتولند Basutoland، بچوانالند Bechuanaland و سوازیلند Swaziland - مختارند که آینده خود را رقم بزنند.

- حق همه ملیت های آفریقا برای استقلال و خودمختاری باید به رسمیت

شناخته شود و این پایه یک همکاری نزدیک باشد.

حال شما که به مردم و کشور خود عشق می‌ورزید با ما همصدا شوید
و تکرار کنید:

ما برای این آزادی‌ها مبارزه می‌کنیم، در کنار هم و در تمام طول
زندگی، تا آن زمان که آزادی خود را به دست آوریم.

۱۱۹۱

سازمان «راه درخشان»

پرو

(کالبد شکافی یک فرقه ارتجاعی)

مارتین کوپل

ترجمه: پیروز فقهایی دوانی

۶۷۷

چپ‌گرا

بحران اجتماعی و سیاسی در نظام جهانی سرمایه‌داری، و نیز پیامدهای ناشی از فروپاشی اردوگاه
موسوم به «سوسیالیسم واقعا موجود» که بحران جدی را در میان اکثریت احزاب کمونیست و چپ جهان
دامن زده است، در میان روشنفکران و جوانان، بحثی برانگیخته مبنی بر این که چگونه راهی بیابند تا ضمن
مقابله با تأثیرات جدی این بحران‌ها، جامعه را به سوی شکوفایی و پیشرفت همه جانبه، بسط عدالت
اجتماعی، تأمین دموکراسی و حفظ صلح، پیش ببرند.

آشنایی با اندیشه‌ها، برنامه‌ها، اعمال سازمانهای سیاسی (یا سیاسی - نظامی) از نقاط مختلف جهان و
درک ماهیت و عملکرد آنها به این مباحثات یاری می‌رساند.

درک ماهیت ارتجاعی سازمان «راه درخشان» پرو در راستای تحقق این هدف مؤثر می‌باشد. راه
درخشان، سازمانی است که تحت لوای کمونیسم ضمن تقلا برای به دست آوردن قدرت، در پی درهم
کوبیدن زحمتکشان و تشکیلات آنها می‌باشد.

این کتاب توسط مارتین کوپل و برپایه مقالاتی نوشته شده که در هفته‌نامه سوسیالیستی «میلیتانت»
بین فوریه ۱۹۹۲ و ژوئن ۱۹۹۳ به چاپ رسیده است.

آدرس تماس: تهران - صندوق پستی ۱۱۷ - ۱۳۴۶۵ - پیروز دوانی